

Javaslat a „rossz minőségű termék forgalomba hozatala” büntetőjogi törvényi tényállás alapesele büntetési tétele és egyes szabálysértési rendelkezések módosítására

I. BEVEZETÉS

Ebben az írásban^[1] olyan büntető törvényi tényállásokkal foglalkozom, amelyeknek a *jogi tárgya* (célja) *fogyasztóvédelmi* jellegű, illetve a „tizennyolcadik életévét be nem töltött személy” fejlődése (védelme). A vizsgálat azonban ezúttal arra is irányul, hogy a tényállás büntetési tétele más tényállások szankcióihoz képest nem túl szigorú-e, az *'elkövetési hely'* adott törvényi tényállásban történő szerepeltetése indokolt-e, illetve a diszpozíció részben kiüresedett-e.

Az első tényállás a *'rossz minőségű termék forgalomba hozatala'*, amelynek a felminősítő körülménye mintegy átvezet a szabálysértési jogba. A második a *'szeszestital-árusítás, -kiszolgálás és -fogyasztás tilalmának megszegése'*, a harmadik az *'árak megállapításának, közlésének és feltüntetésének elmulasztása'*, amely elnevezés nem teljesen tükrözi a tartalmat. Mindegyik vonatkozásában – indokolással – javaslattal élek.

Kiemelt figyelmet érdemel a „tizennyolcadik életévét be nem töltött személy” és a „fogyasztók” („vásárlók”) fokozottabb védelme (III. 1. b), 2. b) rész), s különösen az „elkövetők” szempontjából a büntetési tétel kérdése (II. rész), illetőleg napjaink egyik aktuális szakmai, fogyasztóvédelmi témáját – hatósági gyakorlattal is 'fűszerezve' – 'feszegeti' az „üzlet osztályba vagy kategóriába sorolása” (III. 2. a) rész). Ehhez képest az 'elkövetési hely' („vendéglátó üzlet”) 'ráerősítése' kevésbé tűnik súlyosnak (III. 1. a) rész).

Az alábbiak mind a jogalkotást, mind pedig – a hivatkozott művek (magyarázatok) tartalmára is figyelemmel – a jogalkalmazást segíthetik.

[1] Készült: 2017. június végén.

II. A 'ROSSZ MINŐSÉGŰ TERMÉK FORGALOMBA HOZATALA' BÜNTETŐJOGI TÖRVÉNYI TÉNYÁLLÁS ALAPESETE BÜNTETÉSI TÉTELÉNEK MÓDOSÍTÁSA

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) a fogyasztók érdekeit és a gazdasági verseny tisztaságát sértő bűncselekmények körében, a XLII. fejezetben, egész pontosan a 415. §-ban tartalmazza a '*rossz minőségű termék forgalomba hozatala*' elnevezésű tényállást, amelynek alapesete szerint: aki rossz minőségű terméket jó minőségű terméként forgalomba hoz, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő; a minősített eset értelmében a büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt a) jelentős mennyiségű vagy értékű rossz minőségű termékre, b) bűnszövetségben, vagy c) üzletszerűen követik el.^[2] E bűncselekménynek előkészületi stádiuma és gondatlan alakzata is van: aki rossz minőségű termék forgalomba hozatalára irányuló előkészületet követ el, illetve, aki a bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.^[3] A § (5) bekezdése alapján nem büntethető a (4) bekezdésben meghatározott (gondatlan) bűncselekmény elkövetője, ha – mihelyt tudomást szerez a termék rossz minőségéről – mindent megtesz azért, hogy a rossz minőségű termék a birtokába visszakerüljön; a (6) bekezdés szerint e § alkalmazásában rossz minőségű a termék, ha a jogszabályban vagy az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusában előírt biztonságossági vagy minőségi követelményeknek nem felel meg, ilyen előírás hiányában akkor, ha a termék rendeltetészerűen nem használható, vagy használhatósága jelentős mértékben csökkent. A Btk. 421. § a) pontja alapján a Btk. XLII. fejezetének alkalmazásában *termék*: minden birtokba vehető, forgalomképes ingó dolog és a dolog módjára hasznosítható természeti erő.

A rossz minőségű termék forgalomba hozatala törvényi tényállásnak *szabálysértési alakzata* is van: a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) az élelmiszerlánc-biztonsági és fogyasztóvédelmi szabálysértések között, a XXIX. Fejezetben, a 236. §-ban – az egyes büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi LXXVI. törvény 16. §-ával megállapított, 2015. július 1-től hatályos szöveg szerint – a következőképpen rendelkezik: „(1) Aki rossz minőségű terméket jó minőségű terméként értékesít, használatba ad, illetve forgalomba hoz, feltéve hogy a termék értéke a százezer forintot nem haladja

[2] Btk. 415. § (1)–(2) bekezdés. A Btk. 459. § (1) bekezdés 2. és 28. pontja értelmében e törvény alkalmazásában: *bűnszövetség* akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet; *üzletszerűen* követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik; e § (6) bekezdésének c) pontja alapján a Btk. alkalmazásában az érték ötmillió-egy és ötvenmillió forint között jelentős. A jelentős mennyiséghez lásd például Molnár, 2013, 843.

[3] Btk. 415. § (3)–(4) bekezdés.

meg, szabálysértést követ el. (2) A termék értékének megállapítása céljából érték-egybefoglalásnak van helye, ha az eljárás alá vont személy az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt több alkalommal, legfeljebb egy éven belül követte el és ezeket együttesen bírálja el. (3) Az (1) bekezdés alkalmazásában rossz minőségű a termék, ha a jogszabályban vagy az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusában előírt biztonságossági vagy minőségi követelményeknek nem felel meg, ilyen előírás hiányában akkor, ha a termék rendeltetésszerűen nem használható, vagy használhatósága jelentős mértékben csökkent.”^[4]

A Btk. 415. § (1) bekezdés és a Szabs. tv. 236. § (1) bekezdés elkövetési magatartásainak szövegezésbeli különbségéhez érdemes idézni a Btk. 415. § indokolásának vonatkozó részét: „A törvény a korszerűsítés jegyében a rossz minőségű termék forgalomba hozatala körében az elkövetési magatartásokon annyiban változtat, hogy elhagyásra kerül a termék minőségének megállapítására vonatkozó szabály megszegésével megvalósítás, ez kellően értékelhető a megfelelőség hamis tanúsítása körében. Elhagyásra kerülnek továbbá a használatba ad, feldolgozásra értékesít, vagy ezek iránt intézkedik fordulatok. A törvény ezáltal megerősíteni kívánja azt, hogy a forgalomba hozatalon, forgalmazáson érteni kell a használatba adást, és nemcsak a közvetlen fogyasztás célját szolgáló, hanem a termelés folyamatában tovább-feldolgozásra kerülő termék értékesítése is ide értendő.”^[5]

A fentiek szerint a felminősítő körülmény: a százezer forint feletti összeg. A Btk. 462. § (2) bekezdés f) pontja ki is mondja, hogy nem bűncselekmény, hanem szabálysértés valósul meg, ha a rossz minőségű termék forgalomba hozatalát vagy a versenytárs utánzását százezer forintot meg nem haladó értékre követik el.

A Szabs. tv. 11. § (1) bekezdés alapján – a 'rossz minőségű termék forgalomba hozatala' szabálysértési tényállás vonatkozásában – a pénzbírság legmagasabb összege százötvenezer forint.

Véleményem szerint – a Btk. 415. § (2) bekezdés büntetési tétele (egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés) ellenére, figyelemmel a Szabs. tv. 11. § (1) bekezdés szerinti büntetésre (a pénzbírság legmagasabb összege százötvenezer forint) – a Btk. 415. § (1) bekezdésének büntetési tétele (három évig terjedő szabadságvesztés) aránytalan.

A törvényhozó a megfelelő arányosítást a versenytárs utánzása tényállás tekintetében elvégezte: a Szabs. tv. 231. § jelenleg hatályos szövege a következőket tartalmazza: „(1) Aki a versenytárs hozzájárulása nélkül árut olyan jellegzetes külsővel, csomagolással, megjelöléssel vagy elnevezéssel állít elő, amelyről a versenytárs, vagy annak jellegzetes tulajdonsággal rendelkező áruja ismerhető fel,

[4] A Btk. 462. § (4) bekezdés d) pontja tartalmazza, hogy: „(4) Bűncselekmény valósul meg, ha az ugyanazon elkövető által, egy éven belül elkövetett és együttesen elbírált [...] d) rossz minőségű termék forgalomba hozatala vagy a versenytárs utánzása esetén a termék, illetve áru értéke a (2) bekezdés f) pontjában meghatározott összeget, [...] érték-egybefoglalás folytán meghaladja.”

[5] Lásd még például Molnár, 2013, 842. Az elkövetési magatartásokhoz lásd például Bisztriczki - Kántás, 2012, 620.; Bisztriczki - Kántás, 2014, 745.; Békés, 2013a, 174-175.

vagy ilyen árut forgalomba hozatal céljából megszerez, tart, illetőleg forgalomba hoz, feltéve, hogy az áru értéke a százezer forintot nem haladja meg, szabálysértést követ el. (2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hatáskörébe tartozik. (3) Az áru értékének megállapítása céljából érték-egybefoglalásnak van helye, ha az eljárás alá vont személy az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt több alkalommal, legfeljebb egy éven belül követte el és ezeket együttesen bírálják el.”

A Btk. 419. §-a szerint: „(1) Aki a versenytárs hozzájárulása nélkül árut olyan jellegzetes külsővel, csomagolással, megjelöléssel vagy elnevezéssel állít elő, amelyről a versenytárs vagy annak jellegzetes tulajdonsággal rendelkező áruja ismerhető fel, vagy ilyen árut forgalomba hozatal céljából megszerez, tart, vagy forgalomba hoz, ha más bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. (2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű vagy értékű utánzott árura követik el.” A Btk. 421. § b) pontja alapján a Btk. XLII. fejezetének alkalmazásában áru: a termék, az ingatlan, a szolgáltatás és a vagyoni értékű jog.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 296. §-ának – az egyes büntető vonatkozású törvények módosításáról szóló 2011. évi CL. törvény 19. §-ával megállapított, 2012. január 1-től 2013. június 30-ig hatályos – szövege a következő volt: „(1) Aki árut – a versenytárs hozzájárulása nélkül – olyan jellegzetes külsővel, csomagolással, megjelöléssel vagy elnevezéssel állít elő, amelyről a versenytárs, illetve annak jellegzetes tulajdonsággal rendelkező áruja ismerhető fel, vagy ilyen árut forgalomba hozatal céljából megszerez, tart, illetve forgalomba hoz, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. (2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű vagy értékű árura követik el.”

Véleményem szerint *hasonló arányosítás* indokolt a 'rossz minőségű termék forgalomba hozatala' törvényi tényállása vonatkozásában is.

A téma (az egy, illetve a két, vagy a három évig terjedő szabadságvesztéssel való büntetni rendelés) jelentőségét a Btk. 80. § (2) bekezdése – „Határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a *büntetési tétel középértéke* irányadó. A középérték a büntetési tétel alsó és felső határa összegének fele.” –, illetőleg 37. § (1) bekezdése, (2) bekezdésének a) pontja és (3) bekezdésének ba) alpontja is mutatja: a szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozata *fogház*, ha azt *vétség miatt* szabták ki, kivéve, ha az elítélt visszaeső; a szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozata *börtön*, ha azt *büntett miatt* szabták ki; a szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozata *fegyház*, ha a szabadságvesztés *kétévi* vagy ennél hosszabb tartamú, és az elítélt többszörös visszaeső. Ide tartoznak – összefüggésük okán – a *határozott ideig tartó szabadságvesztésből történő feltételes szabadságra bocsátás bizonyos szabályai* [Btk. 38. § (1)–(3) bekezdés, (4) bekezdés a) pont]: határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság az ítéletében megállapítja a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, vagy – a 38. § (4) bekezdésében meghatározott esetekben – azt, hogy a felté-

teles szabadságra bocsátás lehetősége kizárt; ha a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége nem kizárt, annak legkorábbi időpontja a) a büntetés kétharmad, b) visszaeső esetén háromnegyed részének, de legkevesebb három hónapnak a kitöltését követő nap; öt évet meg nem haladó szabadságvesztés kiszabása esetén – különös méltánylást érdemlő esetben – a bíróság ítéletében akként rendelkezhet, hogy az elítélt a büntetés fele részének letöltése után feltételes szabadságra bocsátható (ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha az elítélt többszörös visszaeső); nem bocsátható feltételes szabadságra a többszörös visszaeső, ha a szabadságvesztést fegyház fokozatban kell végrehajtani. Ugyancsak megemlítendő – a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése köréből – a Btk. 85. § (1) bekezdése: a két évet meg nem haladó szabadságvesztés végrehajtása próbaidőre felfüggeszthető, ha – különösen az elkövető személyi körülményeire figyelemmel – alaposan feltehető, hogy a büntetés célja annak végrehajtása nélkül is elérhető; továbbá – a törvényi mentesítést illetően – a Btk. 100. § (1) bekezdés f)-g) pontja, amely szerint e törvény erejénél fogva áll be a mentesítés: szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, egy évet meg nem haladó tartamú szabadságvesztés esetén a büntetés kitöltését vagy végrehajthatóságának megszűnését követő három év elteltével, szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, egy évet meghaladó, de öt évnél nem hosszabb tartamú szabadságvesztés esetén a büntetés kitöltését vagy végrehajthatóságának megszűnését követő öt év elteltével.

Javaslatom, hogy a rossz minőségű termék forgalomba hozatala büntetőjogi törvényi tényállás alapesetének büntetési tétele egy, illetve – az előkészületi stádium és a gondatlan alakzat büntetni rendeltségére, büntetési tételére (egy évig terjedő szabadságvesztés) is figyelemmel – két évig terjedő szabadságvesztésre módosuljon, mert a fentiekben említettek szerint, ha a termék értéke a százezer forintot nem haladja meg, szabálysértés miatt a pénzbírság legmagasabb összege százötvenezer forint, amelyhez képest – a Btk. (egy évig terjedő szabadságvesztést is ismerő) büntetési rendszerében – a százezer forint értéket akárcsak éppen meghaladó termék esetében a három évig terjedő szabadságvesztés aránytalanul súlyos. Ez természetesen nem zárja ki különösen a Btk. 415. § (2) bekezdésével összefüggő további arányosítás elvégzését [vö. például Btk. 459. § (6) bekezdés, versenytárs utánzása a Btk.-ban], és azt is érdemes szem előtt tartani, amit a Btk. XLII. fejezetéhez fűzött indokolás tartalmaz: „A fogyasztók számára nyújtott védelem teljességének megítélésekor nem hagyhatók figyelmen kívül a más fejezetekben lévő, kettős jogtárgyú bűncselekmények sem, így az egészséget veszélyeztető bűncselekmények közül az ártalmas közfogyasztási cikkel visszaélés vagy áttételesen a forgalomba kerülő áruk jogtisztá voltának biztosítására szolgáló jogkezelési adat meghamisítása, illetve iparjogvédelmi jogok megsértése bűncselekmények.”

A Btk. XVII. fejezetében, az egészséget veszélyeztető bűncselekmények körében, a 189. §-ban szereplő ártalmas közfogyasztási cikkel visszaélés szerint: „(1) Aki forgalomba hozatal céljából olyan közfogyasztási cikket készít vagy tart, amely az egészségre ártalmas, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. (2) Aki ártalmas közfogyasztási cikket forgalomba hoz, büntett miatt

három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. (3) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt a) jelentős mennyiségű vagy értékű ártalmas közfogyasztási cikkre, b) bűnszövetségben vagy c) üzletszerűen követik el. (4) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. (5) Nem büntethető az (1) és (4) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetője, ha mihelyt tudomást szerez a közfogyasztási cikk ártalmas voltáról, mindent megtesz azért, hogy az ártalmas közfogyasztási cikk a birtokába vissza kerüljön, illetve ne kerüljön forgalomba.”

A Btk. 415. §-ának szóban forgó arányosítását a Btk. 189. §-ában foglaltak is indokolják: a 415. §-ban rossz minőségű termék jó minőségű terméként történő forgalomba hozataláról van szó, az alapesetben három évig terjedő szabadságvesztéssel, a minősített esetben egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel [rossz minőségű terméken a Btk. 415. § (6) bekezdése szerinti biztonságossági vagy minőségi követelményeknek való meg nem felelést is értve^[6]]; a 189. §-ban egészségre ártalmas közfogyasztási cikk forgalomba hozatal céljából történő készítéséről vagy tartásáról, két évig terjedő szabadságvesztéssel, illetve ártalmas közfogyasztási cikk forgalomba hozataláról, három évig terjedő szabadságvesztéssel, van szó; mindkét paragrafus egyező minősített eseteiben egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés szerepel.

Véleményem szerint – a Szabs. tv. 11. § (1) bekezdés, 236. § (1) bekezdés és a Btk. 189. § (1)–(3) bekezdés rendelkezéseire is tekintettel – a Btk. 415. § (1) bekezdésének ’forgalomba hozatal’ kifejezését a Btk. 189. § (1) bekezdésének ’közfogyasztási’ és ’egészségre ártalmas’ jellege^[7] kiegyenlíti, valamint az „ártalmas közfogyasztási cikk” forgalomba hozatala súlyosabb (társadalomra veszélyesebb), mint a „rossz minőségű termék” forgalomba hozatala (az előbbi jogi tárgya az egészség), s így – összességében [a szabálysértési alakzatra, valamint a Btk. 415. § (3)–(4) bekezdésére, ezek büntetési tételére is figyelemmel] – a Btk. 415. § alapesetéhez a *két év* jobban igazodik (aránylik), mint a három év. Ezt a következő két mondat is alátámasztani látszik: „A tényállás speciális a rossz minőségű termék forgalomba hozatala (Btk. 415. §) bűncselekményhez képest, így ha a fogyasztási cikk ártalmas az egészségre, úgy a jelen tényállás szerint kell a cselekményt minősíteni.”^[8] „A visszaélés ártalmas közfogyasztási cikkel speciális bűncselekmény, a Btk. 415. §-ában szabályozott rossz minőségű termék forgalomba hozatalához képest, vagyis, ha a termék az egészségre ártalmas, a Btk. 189. §-a által büntetni rendelt bűncselekmény valósul meg, amennyiben pedig csak az

[6] Vö. például a termékek piacfelügyeletéről szóló 2012. évi LXXXVIII. törvény, a piacfelügyeleti tevékenység részletes szabályairól szóló 6/2013. (I. 18.) Korm. rendelet; az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény.

[7] Lásd például Belovics, 2013, 165.

[8] Békés, 2013b, 262.

élvezeti értéke csökkent, úgy a cselekmény a Btk. 415. §-a szerint minősül.”^[9]

Ha és amennyiben a Btk. 415. § (6) bekezdése – és a Szabs. tv. 236. § (3) bekezdése – nem korlátozódik is az élvezeti értékre, a közfogyasztási és egészségre ártalmas jelleg súlyosabbnak tűnik, mint a Btk. 415. § szerinti rossz minőség. Ezért, a fentiek alapján javaslom, hogy a ’rossz minőségű termék forgalomba hozatala’ büntetőjogi törvényi tényállás alapesetének büntetési tétele (legalább) két évig terjedő szabadságvesztésre csökkenjen.

III. EGYES SZABÁLYSÉRTÉSI RENDELKEZÉSEK MÓDOSÍTÁSA

1. Szeszesital-árusítás, -kiszolgálás és -fogyasztás tilalmának megszegése

a) Szabs. tv. 200. § (1) bekezdés b) pont

A Szabs. tv. „Szeszesital-árusítás, -kiszolgálás és -fogyasztás tilalmának megszegése” című tényállása, a 200. § (1) bekezdés b) pontja megkülönböztetett (kiemelt) figyelmet fordít a vendéglátó üzletekre: aki vendéglátó üzletben tizennyolcadik életévét be nem töltött személy részére szeszes italt szolgál ki, szabálysértést követ el.

A Szabs. tv. 200. § (1) bekezdés a) pontja kimondja: aki a szeszes ital árusítására vagy a közterületen történő fogyasztására vonatkozó – törvényben, kormányrendeletben vagy önkormányzati rendeletben meghatározott – tilalmat megszegi, szabálysértést követ el.

A kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet 13. § (1) bekezdése a szeszes ital vonatkozásában is tartalmazza, hogy automatából nem értékesíthető; a 15. § – (2) bekezdéssel – 2017. június 30-ig foglalja magában, hogy: „Szeszes ital alkalmi rendezvényen, valamint közterületi értékesítés keretében a Jöt. 110. § (11) bekezdésében meghatározott feltételek teljesítése mellett árusítható.” E mellett a 21. §-ban szerepelnek vonatkozó tilalmi szabályok: „(1) Tilos szeszes italt forgalmazni a diáksport egyesület és a nevelési-oktatási intézmény sportlétesítményeiben, kivéve azokat a rendezvényeket, amelyeken 18 éven aluliak nem vesznek részt. Tilos 5%-nál magasabb alkoholtartalmú italok forgalmazása a versenyrendszerben szervezett, illetve a sportág versenynaptárában egyébként szereplő sportrendezvény kezdetét megelőző két órától a sportrendezvény befejezését követő egy óráig terjedő időszakban a sportlétesítmények területén. (2) A melegkonyhás vendéglátó üzlet kivételével tilos szeszes italt kimérni nevelési-oktatási, egészségügyi, gyermek- és ifjúságvédelmi intézmény bármely bejáratától számított 200 méteres közúti (közterületi) távolságon belül. (3) A (2) bekezdésben megjelölt intézmények napi

[9] Lásd Belovics, 2013, 166.

működési idejének lejártá után törtéző szeszes ital kimérését a jegyző – a kimérés helye szerint illetékes rendőrkapitányság, valamint a vámhatóság előzetes írásbeli véleményének figyelembevételével – engedélyezheti.”

Ugyanakkor a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Fgytv.) 16/A. § (1) bekezdésében olvasható, hogy tilos tizennyolcadik életévét be nem töltött személy részére – a kizárólag orvosi rendelvényre kiadható gyógyszer kivételével – alkoholtartalmú italt értékesíteni, illetve kiszolgálni. Ez a rendelkezés véleményem szerint lefedni látszik a Szabs. tv. 200. § (1) bekezdés b) pontját, vagyis – a vendéglátó üzlet vonatkozásában is – kitölti a Szabs. tv. 200. § (1) bekezdés a) pontját. (A Szabs. tv. 200. § (1) bekezdés a) pontja szerinti árusítás nyilvánvalóan felöleli a Szabs. tv. 200. § (1) bekezdés b) pontja szerinti kiszolgálás-t.) Így a Szabs. tv. 200. § (1) bekezdés b) pontja indokolatlan (felesleges) megkülönböztetésnek (kiemelésnek) tűnik, ezért javaslom megfontolni a hatályon kívül helyezését.^[10]

b) Szabs. tv. 200. § (1) bekezdés d) pont

A Szabs. tv. 200. § (1) bekezdés b) pontjának szóba jöhető hatályon kívül helyezésénél is jelentősebb módosítást kíván a Szabs. tv. 200. § (1) bekezdés d) pontja, amely a következő rendelkezést tartalmazza: aki közterületen vagy nyilvános helyen fiatalkorút szándékosan lerészegít, szabálysértést követ el. A kritika tárgyát a 'fiatalkorú' szó képezi, ugyanis – véleményem szerint, miként a Szabs. tv. 200. § (1) bekezdés b) pontjában is látjuk – a 'tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt' szövegrész szükségeltetik. Álláspontom indokolása e tekintetben a következő (túl azon, hogy a 'fiatalkorú' aktív – nem passzív – alanyi megnevezés): a Szabs. tv. 27. § (1) bekezdése alapján e törvény alkalmazásában fiatalkorú az, aki a szabálysértés elkövetésekor a tizennegyedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat még nem. Véleményem szerint a 'tizennegyedik életévét be nem töltött személy' szóban forgó szabálysértési jogi védelme is szükséges, mert a Btk. kiskorú veszélyeztetése tényállása^[11] nem minden esetben alkalmazható a lerészegítésre, mivel

[10] Bisztriczki - Kántás, 2014, 644.: „Mivel az Fgytv. 16/A. §-a a szeszes ital mindenféle értékesítését és kiszolgálását megtiltja 18 év alattiak részére, ezért a szabálysértést nemcsak a vendéglátóüzletek, hanem egyéb élelmiszerüzletek, és szeszes italt forgalmazó üzletek alkalmazottai is elkövetetik. Éppen ezért sokkal helyesebb lenne a tényállásban csak az »üzletben« vagy »üzletben és vendéglátóegységben« kifejezést alkalmazni.”

[11] Lásd Btk. 208. § (1)–(2) bekezdés: „(1) A kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy – ideértve a szülői felügyeletet gyakorló szülő, illetve gyám élettársát, továbbá a szülői felügyeleti jogától megfosztott szülőt is, ha a kiskorúval közös háztartásban vagy egy lakásban él –, aki e feladatából eredő kötelességét súlyosan megszegi, és ezzel a kiskorú testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődését veszélyezteti, büntetett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. (2) Ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, az (1) bekezdés szerint büntetendő az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt a) bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésére, illetve zuhlott életmód folytatására rábíri vagy rábírní törekszik, b) bűncselekmény elkövetéséhez felajánl.”

lehet, hogy fiatalkorú a szándékosan lerészegítő,^[12] márpedig a tizennegyedik életévét be nem töltött személyt a fiatalkorúnál is fokozottabb védelem illeti meg.^[13]

2. Az 'árak megállapításának, közlésének és feltüntetésének elmulasztása'

A Szabs. tv. „Árak megállapításának, közlésének és feltüntetésének elmulasztása” című tényállása, a 233. § b) pontja részben – az üzlet osztályba vagy kategóriába sorolása tekintetében – kiüresedettnek látszik, c) pontja pedig csak a vendéglátóipar értékesítő helyei vonatkozásában rendelkezik: „Aki [...] b) jogszabály ellenére a fogyasztói árakat (díjakat), az áruk minőségi osztályát vagy minősítését, illetve az üzlet osztályba vagy kategóriába sorolását nem, vagy nem az előírt módon tünteti fel, c) a vendéglátóipar értékesítő helyein a jogszabályban előírt tájékoztatási kötelezettségét megszegi, szabálysértést követ el.”

a) Az 'üzlet osztályba vagy kategóriába sorolása' [Szabs. tv. 233. § b) pont] – avagy 'egy hatályon kívül helyezés' nyomában

A termékek eladási ára és egységára, továbbá a szolgáltatások díja feltüntetésének részletes szabályairól szóló 4/2009. (I. 30.) NFGM-SZMM együttes rendelet 8. § b) pontja – a fogyasztóvédelmi szint nagyon nagy mértékű csökkenését eredményezve – hatályon kívül helyezte a vendéglátó üzletek kategóriába sorolásáról, valamint ártájékoztatásáról szóló 43/1998. (VI. 24.) IKIM rendeletet.^[14] Ez az együttes rendelet a 7. § alapján 2009. február 7-én lépett hatályba. Ettől a naptól kezdve a vendéglátó üzleteket nem kell kategóriába sorolni (a korábbi szabályozás az osztályba sorolásról rendelkezett^[15]).

A szálláshely-szolgáltatási tevékenység folytatásának részletes feltételeiről és a szálláshely-üzemeltetési engedély kiadásának rendjéről szóló 239/2009. (X. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 20. § (1) bekezdés b) pontja – ugyancsak a fogyasztók hátrányára – hatályon kívül helyezte a kereskedelmi és fizetővendéglátó szálláshelyek osztályba sorolásáról, valamint a falusi szálláshelyek minősítéséről szóló 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendeletet. Az R. 17. § (1)-(2) bekezdése a következőképpen rendelkezett: „(1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a kihirdetését követő ötödik napon lép hatályba. (2) A 21. § 2011. január 1-jén lép hatályba.” A 21. § szerint: „(1) Hatályát veszti a 19. §. (2) E § a hatálybalépését követő napon hatályát veszti.”

[12] Vö. Btk. 208. § (2) bekezdés („tizennyolcadik életévét betöltött személy”).

[13] Lásd még például Bisztriczki – Kántás, 2012, 536.; Bisztriczki – Kántás, 2014, 645.

[14] Vö. Hámori, 2010a, 164-171.; Hámori, 2008, 423-428.; Hámori, 2006, 125-127.

[15] Részletesen lásd Hámori, 2010, 164-171.; Hámori, 2010b, 36. [CD; például: a vendéglátó üzletek osztályba sorolásáról szóló 11/1972. (VI. 5.) Bk. M. számú rendelet, a vendéglátó-ipari üzletek osztályba sorolásáról szóló 11/1981. (VIII. 15.) Bk. M. számú rendelet].

Az R. 19. §-a a következőket foglalta magában: „(1) Ha az e rendelet hatálybalépésekor folyamatban lévő valamely hatósági eljárásban, a központi költségvetés, valamint az elkülönített állami pénzalap terhére jogszabály alapján juttatott támogatással összefüggő eljárásban vagy más eljárásban az ügy érdemi eldöntéséhez arra szükség van, az e rendelet hatálybalépésekor már jogszerűen működő szálláshelynek a 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet – az e rendelet hatálybalépését megelőző napon hatályos – 2. számú mellékletében meghatározottak szerinti, a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalnál (a továbbiakban: MKEH) az e rendelet hatálybalépését megelőző napig bejelentett osztályba sorolását, illetve 3. számú mellékletében meghatározottak szerinti, a jegyzőnek az e rendelet hatálybalépését megelőző napig bejelentett osztályba sorolását, illetve minősítését kell figyelembe venni. (2) Ha az e rendelet hatálybalépésekor folyamatban lévő valamely hatósági eljárásban, a központi költségvetés, valamint az elkülönített állami pénzalap terhére jogszabály alapján juttatott támogatással összefüggő eljárásban vagy más eljárásban az ügy érdemi eldöntéséhez arra szükség van, a tevékenységét e rendelet hatálybalépését követően megkezdő szálláshely-szolgáltató vonatkozásában a szálláshelynek a 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet szerinti osztályba sorolását, illetve minősítését a szálláshely-szolgáltatónak a 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet – az e rendelet hatálybalépését megelőző napon hatályos – 2. számú mellékletében, illetve 3. számú mellékletében meghatározott feltételek alapján tett nyilatkozata szerint kell elbírálni. Abban a tekintetben, hogy az adott szálláshelytípusra mely feltételeket kell alkalmazni, a 3. számú melléklet szerinti megfelelési szabályokat kell alkalmazni. (3) A szálláshely-szolgáltató jogosult kereskedelmi kommunikációjában vagy statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségének teljesítése keretében az (1) vagy a (2) bekezdésben meghatározottak szerint a 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendeletnek az e rendelet hatálybalépését megelőző napon hatályos 2. számú mellékletében meghatározottak szerinti osztályba sorolást, illetve 3. számú mellékletében meghatározottak szerinti osztályba sorolást, illetve minősítést feltüntetni. (4) Az MKEH és a jegyző a nála e rendelet hatálybalépését megelőző napig bejelentett osztályba sorolásról vagy minősítésről, illetve a tevékenységüket e rendelet hatálybalépése után megkezdő szálláshely-szolgáltatók tekintetében az osztályba sorolás vagy minősítés feltüntetéséhez kapcsolódó feltételek fennállásáról hatósági bizonyítványt állít ki.”

A szálláshely-szolgáltatási tevékenység folytatásának részletes feltételeiről és a szálláshely-üzemeltetési engedély kiadásának rendjéről szóló 239/2009. (X. 20.) Korm. rendelet módosításáról szóló 281/2010. (XII. 15.) Korm. rendelet 4. §-a kimondta, hogy az R. 17. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: „(2) A 21. § 2011. július 1-jén lép hatályba.”

A szálláshely-szolgáltatási tevékenység folytatásának részletes feltételeiről és a szálláshely-üzemeltetési engedély kiadásának rendjéről szóló 239/2009. (X. 20.) Korm. rendelet módosításáról szóló 91/2011. (VI. 14.) Korm. rendelet 1. §-a pedig úgy rendelkezett, hogy az R. 17. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: „(2) A 21. § 2012. július 1-jén lép hatályba.” E Korm. rendelet 2. §-a alapján

az R. 19. §-a helyébe a következő rendelkezés lépett: „19. § (1) A szálloda, panzió, és közösségi szálláshelyet üzemeltető szálláshely-szolgáltató jogosult kereskedelmi kommunikációjában vagy statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségének teljesítése keretében a kereskedelmi és a fizetővendéglátó szálláshelyek osztályba sorolásáról, valamint a falusi szálláshelyek minősítéséről szóló 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet (a továbbiakban: IKIM r.) – e rendelet hatálybalépését megelőző napon hatályos – 2. számú melléklete I., II., V., VI. pontjában, valamint VII. pont I-VI., IX. és X. alpontjában meghatározottak szerinti osztályba sorolást feltüntetni. (2) Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a turisztikai tevékenységek ösztönzéséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 137/2008. (X. 18.) FVM rendelet, valamint az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a turisztikai tevékenységek ösztönzéséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 160/2009. (XI. 19.) FVM rendelet alapján 2011. szeptember 1-jéig támogatásban részesült egyéb szálláshelyet üzemeltető szálláshely-szolgáltató jogosult a támogatással összefüggően és kereskedelmi kommunikációjában az IKIM r. – e rendelet hatálybalépését megelőző napon hatályos – 3. számú melléklete II. pontjában meghatározottak szerinti minősítést feltüntetni.”; a 3. § alapján: „(1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a kihirdetését követő napon lép hatályba, és 2011. szeptember 2-án hatályát veszti. (2) A 2. § 2011. szeptember 1-jén lép hatályba.”

A fentiek szerint tehát az R. módosított 19. §-a 2012. július 1-jétől hatálytalan. A fogyasztóvédelmi hatóság^[16] azonban a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Fttv.) szempontjából – továbbra is – alkalmazza a kereskedelmi és fizetővendéglátó szálláshelyek osztályba sorolásáról, valamint a falusi szálláshelyek minősítéséről szóló 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendeletet,^[17] vélhetően az R. hatálybalépését megelőző napon hatályos (2009. október 24-ei) szövegével,^[18] azaz a szóban forgó üzemeltetők által ekként alkalmazhatónak tartja ezt az IKIM rendeletet.

[16] Lásd a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságról szóló 225/2007. (VIII. 31.) Korm. rendelet, a fogyasztóvédelmi hatóság kijelöléséről szóló 387/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet.

[17] Lásd például Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság: *Összefoglaló jelentés. A szálláshellyel kapcsolatos megtévesztő kereskedelmi gyakorlatok feltárásáról a nemzeti tanúsító védjegyrendszer tükrében.* Budapest, 2015. augusztus 31. Iktatószám: SEF-1124/2015. (hét számozott oldal, és egy oldal függelék); Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság: *Összefoglaló jelentés. A szálláshelyekkel kapcsolatos megtévesztő kereskedelmi gyakorlatok feltárásáról a nemzeti tanúsító védjegyrendszer tükrében.* Budapest, 2014. október 8. Iktatószám: SEF-1160/2014. (hat számozott oldal, és egy oldal függelék). Vö. Fogyasztóvédelmi kérdéssé válhat a hotelek csillaghasználat: *Világgazdaság online* (vg.hu) 2017. június 27.; *Védje törvény a csillagokat:* turizmus.com 2017. június 27. (turizmus.com bulletin 2017. június 28.); e két cikkből (is) az tűnik ki, hogy a Magyar Szállodák és Éttermek Szövetsége minden olyan szállodai csillag hullását kívánja, amelyek nem a HOTELSTARS harmonizált európai minősítő rendszer részei; ennek azonban alkotmányjogi akadályai látszanak (lásd az alábbiakban).

[18] Vö. a kereskedelmi és a fizetővendéglátó szálláshelyek osztályba sorolásáról, valamint a falusi szálláshelyek minősítéséről szóló 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet módosításáról szóló 54/2003. (VIII. 29.) GKM rendelet.

A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (a továbbiakban: NFH) hivatkozott, 2015. augusztus 31-ei összefoglaló jelentésének 1-2. és 4-6. pontja tartalmazza, hogy: „A fogyasztóvédelmi hatóság jelen témavizsgálat során egyrészt a »gyógyszálló/gyógyszálloda« megnevezést alkalmazó szálláshelyeket, másrészt azon szállodákat/hoteleket vonta vizsgálat alá, amelyek a HOTELSTARS védjegytől eltérő, csillaggal (1*-5*) jelzett besorolást alkalmaznak. [...] A kormányhivatalok munkatársai a témavizsgálat ideje alatt összesen 173 szálláshely vonatkozásában ellenőrizték, hogy azok megnevezése megfelel-e a jogszabályi előírásoknak, illetve, hogy önkéntes, csillaggal jelzett kategória besorolásuk és a szálláshely által nyújtott szolgáltatások megfelelnek-e az átlagfogyasztók által elvárt követelményeknek. [...] A jogszabályi változást követően Magyarországon is bevezetésre került, a jelenleg 13 országban működő HOTELSTARS harmonizált európai minősítő rendszer, amelynek védjegyrendszerébe való belépés önkéntes a szállodák részére. Számos hotel működik azonban hazánkban úgy, hogy nem kezdeményezte a HOTELSTARS tanúsító védjegy elnyerését. Ezen szálláshelyek többsége csillaggal (1*-5*) jelzi kategória besorolását, tekintettel arra, hogy a csillag, mint kategóriaajelzés – ellentétben a HOTELSTARS logójával – nem áll védjegyoltalom alatt, így azt bármelyik szálloda használhatja. A szálláshelyről adott információk közül a fogyasztók többségének különösen fontos a csillagok megjelenítése, ugyanis a szálláshely kiválasztása során – az ár mellett – talán a »csillagok száma« befolyásolja leginkább a fogyasztókat a döntés meghozatalában. Egy szálláshely által használt csillagok száma tehát adott esetben alkalmas lehet arra, hogy megtéveszse a fogyasztókat, amennyiben egy adott csillagszámmal rendelkező szálláshely nem a fogyasztók által – az egyes osztályba sorolás kapcsán – elvárt minőséget, illetve szolgáltatási színvonalat nyújtja. [...] Tekintettel arra, hogy a csillaggal jelzett besorolási kategóriákat és az azokhoz kapcsolódó szolgáltatásokat szabályozó korábbi jogszabály már nem hatályos, a kormányhivatalok munkatársai az átlagfogyasztók által elvárt követelményeket alapul véve ellenőrizték, hogy az adott csillagszámmal jelzett kategória és az ahhoz kapcsolódó, a szálláshely által nyújtott szolgáltatások együttesen alkalmasak-e a fogyasztók megtévesztésére, és ezáltal ügyleti döntésük befolyásolására. A vizsgált szállodák többsége (97 db) kategória besorolását a korábbi – már nem hatályos – jogszabályban foglalt követelményrendszernek megfelelően végezte. 62 szálláshely saját besorolási rendszert alakított ki, míg 3 vállalkozás a HOTELSTARS követelményrendszere, további 3 vállalkozás pedig egyéb követelményrendszer alapján végezte kategória besorolását. A fentiekén túl olyan szálláshelyek is ellenőrzés alá kerültek, amelyek a már nem hatályos jogszabály kategória besorolási rendszere, illetve a szálloda saját besorolási rendszerének kombinációja alapján végezték kategória besorolásukat (2 db).”

Az NFH hivatkozott, 2014. október 8-ai összefoglaló jelentésének 1. pontjában szereplő megfogalmazás szerint: „A belső piaci szolgáltatásokról szóló uniós 2006/123/EK irányelvhez igazodva, 2009. október 25-én megszűnt a

korábbi, a magyarországi átlagfogyasztó számára is jól ismert szálláshelyek kötelező osztályba sorolási, illetve minősítési (a szállodák esetében 1-től 5 csillagig terjedő) rendszere, és a helyébe a szállodák esetében a HOTELSTARS harmonizált európai minősítő rendszer lépett. Ezen új tanúsító védjegyrendszerbe való belépés azonban önkéntes a szállodák (hotelek) részére. A HOTELSTARS logója védjegyoltalom alatt áll ugyan, de a csillag, mint kategóriajelzés nem, így azt bármelyik szálloda használhatja. A tapasztalatok szerint különösen lényeges a csillagok – akár a névben, akár egyéb kereskedelmi kommunikációban történő – megjelenítése, mert az adott szálláshely kiválasztása során a fogyasztót ez is befolyásolja a döntés meghozatalában.”; a 3.1. alpont tanúsága szerint: „Csillagokhoz kapcsolódó átlagfogyasztói elvárásoknak 10 szálloda nem felelt meg, amely alapján a felügyelők tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot tártak fel, [...]”; a 4. pontban olvasható, hogy: „A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvénybe ütköző jogsértések felderítése érdekében minden esetben ellenőrzésre került a szálloda kereskedelmi kommunikációja, fizikai és internetes felületének megjelenése. Az ellenőrzés arra is irányult, hogy azon szállodaüzemeltetők esetében, amelyek kereskedelmi kommunikációjukban szerepeltetik a »csillag« kategória jelzést, úgy az egyes kategóriáknál az átlagfogyasztó által elvárt követelményeknek megfelelnek-e (például a szobák száma, felszereltsége), illetve eleget tesznek-e árfeltüntetési kötelezettségüknek.”

Az R. 19. §-ának a 91/2011. (VI. 14.) Korm. rendelet 2. §-a által módosított rendelkezése szerint a szálloda, panzió, és közösségi szálláshelyet üzemeltető szálláshely-szolgáltató jogosult kereskedelmi kommunikációjában vagy statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségének teljesítése keretében a 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet – R. hatálybalépését megelőző napon hatályos – 2. számú melléklete I., II., V., VI. pontjában, valamint VII. pont I-VI., IX. és X. alpontjában meghatározottak szerinti osztályba sorolást feltüntetni.

Az R. 17. § (2) bekezdésének a 91/2011. (VI. 14.) Korm. rendelet 1. §-a által módosított rendelkezése alapján az R. 21. §-a 2012. július 1-jén lépett hatályba. Az R. 21. §-a pedig akként rendelkezett, hogy hatályát veszti az R. 19. §-a.

A szóban forgó rendelkezések összevetéséből egyfelől levonható az a következtetés, hogy 2012. július 1-jétől a szálloda, panzió, és közösségi szálláshelyet üzemeltető szálláshely-szolgáltató nem jogosult kereskedelmi kommunikációjában, statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségének teljesítése keretében a 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet szerinti osztályba sorolást feltüntetni. Másfelől viszont a 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet hatályon kívül helyezése úgy is olvasható, hogy megszűnt az osztályba sorolási kötelezettség, és 'ami nem tilos, az szabad', azért mert nem kötelező az osztályba sorolás, attól még szabad. Kérdés tehát, hogy a jogosultság hatályon kívül helyezésével keletkezett-e tilalom.

A fogyasztóvédelmi hatóság említett gyakorlata szerint az üzemeltetők alkalmazhatják a hatályon kívül helyezett 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendeletet, amely

kapcsán a fogyasztóvédelmi hatóság az Fttv. szempontjából ugyancsak alkalmazza e hatálytalan jogszabályt.^[19]

A www.hotelstars.hu jogi háttér menüjében azonban 2017. június 22-én is a következő álláspont olvasható: „A 239/2009. (X. 20.) Kormányrendeletre kattintva megtekinthető annak, majd módosításának teljes szövege. Ez a rendelet szabályozza a kereskedelmi szálláshelyek üzemeltetési feltételeit, rendelkezik a szállodák kötelező minősítésének megszüntetéséről és 2012. június 30-ig engedélyezi a szállodák korábbi minősítésének használatát. A Nemzetgazdasági Minisztérium és a Magyar Szállodák és Éttermek Szövetsége 2012. június 12-én megállapodást kötött, mely szerint a HOTELSTARS harmonizált európai minősítő rendszert – Nemzeti Szállodai Tanúsító Védjeggyé emelve – alkalmazzák a hazai szállodák minősítésére.”^[20]

A kérdés helyes megválaszolásához – véleményem szerint – kormányrendeletet is kötő alkotmányjogi alapokhoz érdemes közelíteni. Nevezetesen, abból kiindulni, illetve arra is figyelemmel lenni, hogy az állam – megfelelő alkotmányos indok nélkül – nem teheti kizárólagossá a 'HOTELSTARS harmonizált európai minősítő rendszer'-t. Ennek megfelelően tehát az 'ami nem tilos, az szabad' elve érvényesül.

Nem tartom kizártnak, különösen, ha az R. ismertetett, sajátos megoldására, módosításaira tekintünk, hogy a 2012. június 30-ig szóló jogosultság (az azt követő kizárólagosság) esetleges jogalkotói szándékában és szövegezésében szakmai szervezet(ek) is jelentékeny szerepet játszottak. A szándék és a jogosultság korlátozása azonban – véleményem szerint is – fennakadni látszik.

A HOTELSTARS által harmonizált európai minősítő rendszerben való részvétel nem kötelező (a védjegyrendszerbe való belépés önkéntes), más minősítő rendszer alkalmazása pedig nem tilos, ebből a 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet szerinti osztályba sorolás sem zárható ki.^[21] A www.hotelstars.hu jogi háttér menüjéből idézve: „A Hotelstars védjegy alkalmazása nem lesz kötelező és nem válik a jó és megbízható minőségű szolgáltatók pozitív megkülönböztetésének *kizárólagos*

[19] „Tekintettel arra, hogy a csillaggal jelzett besorolási kategóriákat és az azokhoz kapcsolódó szolgáltatásokat szabályozó korábbi jogszabály már nem hatályos, a kormányhivatalok munkatársai az átlagfogyasztók által elvárt követelményeket alapul véve ellenőrizték, hogy az adott csillagszámmal jelzett kategória és az ahhoz kapcsolódó, a szálláshely által nyújtott szolgáltatások együttesen alkalmasak-e a fogyasztók megtévesztésére, és ezáltal ügyleti döntésük befolyásolására.” (NFH 2015. augusztus 31-ei összefoglaló jelentés).

[20] Kiemelések: H. A. Lásd még www.hotelstars.hu: jogi háttér, Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság: 'A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság és a Nemzetgazdasági Minisztérium állásfoglalása': „[...] Annak érdekében, hogy a korábbi besorolási rendszer eltörlése ne okozzon zavarokat a szállodaiparban, illetve a szolgáltatók számára megfelelő idő álljon rendelkezésre az új helyzethez való alkalmazkodásra a 239/2009. (X. 20.) Korm. rendelet 2012. június 30-ig lehetővé teszi, hogy a szálloda, panzió, és közösségi szálláshelyet üzemeltető szálláshely-szolgáltató kereskedelmi kommunikációjában vagy statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségének teljesítése keretében korábbi osztályba sorolását, az szálloda esetében az ennek megfelelő számú csillagot feltüntesse. [...]” (olvasva: 2017. június 22.).

[21] „[...] tekintettel arra, hogy a csillag, mint kategóriaajelzés – ellentétben a HOTELSTARS logójával – nem áll védjegyvoltalom alatt, így azt bármelyik szálloda használhatja.” „A HOTELSTARS logója védjegyvoltalom alatt áll ugyan, de a csillag, mint kategóriaajelzés nem, így azt bármelyik szálloda használhatja.” (NFH 2015. augusztus 31-ei és 2014. október 8-ai összefoglaló jelentés).

eszközévé.”^[22] Kétségtelen, ugyanitt – az állásfoglalás utolsó két mondatából^[23] következtetve e 2012. évi aktusban – az is olvasható: „Azok a szálláshely-szolgáltatók, akik az átmeneti szabályok lejárta után a régi minősítés, illetve osztályba sorolás *használhatóságának megszűnésével* nem kívánnak a védjegyrendszerhez csatlakozni, a fogyasztókat más módon tájékoztathatják a szálloda minőségéről, pl. szolgáltatásaik részletes bemutatásával, leírásával. A 239/2009. (X. 20.) Korm. rendelet által is használt általános fogalmak, megnevezések (például szálloda) természetesen továbbra is feltüntetésre kerülhetnek, mivel azok önmagukban nem minősítésre vagy osztályba sorolásra utalnak.”^[24]

A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság és a Nemzetgazdasági Minisztérium állásfoglalása tehát, amely 2012. évinek tűnik, és aláírást sem tartalmaz, ellentmondásban állónak látszik az idézett fogyasztóvédelmi hatósági gyakorlattal. Ez a kollízió persze nem írja felül az ismertetett érveket, hiszen, például, ha a 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet szerinti követelményrendszernél alacsonyabb szintű minősítő rendszer is alkalmazható, lévén a HOTELSTARS harmonizált európai minősítő rendszer nem kizárólagos, akkor vajon milyen *jogállami* akadálya lenne eme IKIM rendelet szerinti szisztéma üzemeltetői preferálásának. Természetesen a verseny- és fogyasztóvédelmi jogi követelményekre is (lásd például Fttv. – megtevesztés tilalma) megfelelően figyelemmel kell lenni (vö. például: szálláshely-megjelölés).^[25]

A belső piaci szolgáltatásokról szóló irányelv szerinti liberalizáció miatt, a vállalkozásokat a fogyasztók sérelmére kiszolgált világban a 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet – és a 43/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet – hatályon kívül helyezésével való jogalkotói szembe helyezkedés, a kötelező osztályba, illetve kategóriába sorolás megfelelő visszaállításra a magyar jogrendszerbe, amely véleményem szerint (is) kívánatos volna (jelentősen növelve a fogyasztók védelmét), aligha várható.^[26] (A halálos West-Balkán-beli tragédia^[27] is csak a zenés, táncos rendezvények működésének biztonságosabbá tételéről szóló 23/2011. (III. 8.) Korm. rendelet szikár szintjét hozta.) A Magyar Szállodák és Éttermek Szövetsége

[22] Lásd www.hotelstars.hu: jogi háttér, Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság: 'A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság és a Nemzetgazdasági Minisztérium állásfoglalása' (olvasva: 2017. június 22.; kiemelés: H. A.).

[23] „A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (NFH) 2012. évi Ellenőrzési és Vizsgálati Programja nem tartalmaz olyan témavizsgálatot, melynek ellenőrzési szempontja lenne a védjegyhez nem csatlakozó szálláshely-szolgáltatók minősítésének vizsgálata. Ezért a fogyasztóvédelmi hatóság eljárására az idei évben elsősorban akkor lehet számítani, ha valaki a szálláshely minősítésére utaló jelölés jogosulatlan feltüntetését kifogásolva a hatóságokhoz fordul.”

[24] Lásd www.hotelstars.hu: jogi háttér, Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság: A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság és a Nemzetgazdasági Minisztérium állásfoglalása (olvasva: 2017. június 22.; kiemelés: H. A.).

[25] A probléma gyakorlatias megértéséhez érdemes végül is megnézni ennek a bizonyos IKIM rendeletnek a szóban forgó tartalmát és az 'üdvöt hozó' HOTELSTARS harmonizált európai minősítő rendszer kritériumait, jelöléseit; lásd www.hotelstars.hu: hogyan csatlakozhat, követelmények: Szállodai kategorizálás 2015–2020, 22 oldal (olvasva: 2017. június 22.).

[26] Vö. Hámori, 2016, 53–54. (az irányelvvel kapcsolatos rész).

[27] Lásd például *Tragédia a West-Balkán szórakozóhelyen*. Budapest, 2011. január 15. (wikipedia.org).

ugyanakkor serkentheti – mértékletesen –, hogy a szállodák csatlakozzanak a HOTELSTARS harmonizált európai minősítő rendszerhez.

A Szabs. tv. 233. § b) pontja szempontjából *konklúzióként* megállapítható: ha a szóban forgó szálláshelyek a Szabs. tv. 233. § b) pontja szerinti „üzlet” körébe is tartoznának,^[28] *jogszabályi* osztályba, illetve kategóriába sorolási előírás híján aligha tölthetik meg eme üzlet fogalmát (lásd például: Szabs. tv. 233. § b) pont „jogszabály ellenére” szövegrésze); s miután 2009. február 7-től a vendéglátó üzleteket sem kell kategóriába sorolni, a Szabs. tv. 233. §-ának b) pontja az üzlet osztályba vagy kategóriába sorolása tekintetében kiüresedett, a „ , illetve az üzlet osztályba vagy kategóriába sorolását” szövegrész felesleges, megkímélendő a jogalkalmazókat a hosszas kereséstől, hatályon kívül helyezhető (egyéb „üzlet” vonatkozásában jogszabály által megkövetelt osztályba vagy kategóriába sorolásról nem tudok).

b) A 'vendéglátóipar értékesítő helyein a jogszabályban előírt tájékoztatási kötelezettség megszegése' (Szabs. tv. 233. § c) pont)

Véleményem szerint *helytelen*, hogy a Szabs. tv. 233. §-ának c) pontjában csak a „vendéglátóipar értékesítő helyei” szerepelnek elkövetési helyként. Ugyanis az „üzlet”-ben – nemcsak vendéglátó üzletben – és más értékesítő, illetve szolgáltatás-nyújtási helyeken is megjelennek jogszabályban előírt tájékoztatási kötelezettségek. Erre példák a következő rendelkezések:

- a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 6. § (2) bekezdés b) pontja: „A kereskedő köteles [...] az üzlet nyitvatartási idejéről és az abban bekövetkező változásokról a vásárlókat tájékoztatni.”
- a kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 13. § (2) bekezdés második mondata: „A kereskedő köteles az automatán nevét és székhelyét feltüntetni.”

[28] Lásd a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 2. § 22., 27. pont – vö. uo. 9–10., 13., 18. 30. pont: „22. szálláshely: szálláshely-szolgáltatás folytatása céljából létesített vagy használt épület, önálló rendeltetési egységet képező épületrész vagy terület”; „27. üzlet: kereskedelmi tevékenység folytatása céljából létesített vagy használt épület, illetve önálló rendeltetési egységet képező épületrész, helyiség, ideértve az elsődlegesen raktározás, tárolás célját szolgáló olyan épületet vagy épületrészt is, amelyben kereskedelmi tevékenységet folytatnak”; „9. kereskedelmi tevékenység: kis-, illetve nagykereskedelmi tevékenység, valamint kereskedelmi ügynöki tevékenység; 10. kereskedelmi ügynöki tevékenység: olyan tevékenység, amelynek keretében a kereskedő más javára termékek, szolgáltatások eladására vagy vételére tárgyalásokat folytat, és azokra megbízás alapján szerződést köt”; „13. kiskereskedelmi tevékenység: üzletszerű gazdasági tevékenység keretében termékek forgalmazása, vagyoni értékű jog értékesítése és az ezzel közvetlenül összefüggő szolgáltatások nyújtása a végső felhasználó részére, ideértve a vendéglátást is”; „18. nagykereskedelmi tevékenység: üzletszerű gazdasági tevékenység keretében termékek átalakítás (feldolgozás) nélküli továbbforgalmazása és az ezzel közvetlenül összefüggő raktározási, szállítási és egyéb kapcsolódó szolgáltatások nyújtása kereskedő, feldolgozó részére, ideértve a nagybani piaci tevékenységet, valamint a felvásárló tevékenységet is”; „30. vendéglátás: kész- vagy helyben készített ételek, italok jellemzően helyben fogyasztás céljából történő forgalmazása, ideértve az azzal összefüggő szórakoztató és egyéb szolgáltató tevékenységet is”.

- a Korm. rendelet 15. §-a (a 2017. július 1-jétől hatályos szöveg szerint): „Az alkalmi rendezvényen történő árusítás a termékre vonatkozó jogszabály által előírt feltételek teljesítése mellett történhet, továbbá a kereskedő jól látható módon köteles feltüntetni nevét, székhelyét az értékesítés helyszínén.”
- a Korm. rendelet 18/A. §-a: „Közlekedési eszközön folytatott értékesítés a közlekedési eszköz tulajdonosának, vagy üzembenartójának engedélyével, továbbá az értékesített termékre vonatkozó jogszabályok alapján szükséges hatósági engedélyek birtokában, a kereskedő nevének és székhelyének a vásárlók számára jól látható helyen történő feltüntetésével végezhető.”
- a Korm. rendelet 24. § (3) bekezdése: „Az üzletben működő biztonsági szolgálat nevről és székhelyéről, működésének vásárlókat érintő szabályairól a vásárlókat jól láthatóan tájékoztatni kell.”

A szóban forgó különbségtételnek véleményem szerint objektíve ésszerű indoka nincsen. A fogyasztók védelme ugyanúgy fontos egyéb helyeken is, mint a vendéglátóipar értékesítő helyein.

A Szabs. tv. 233. §-ának címe („Árak megállapításának, közlésének és feltüntetésének elmulasztása”) nem ad okot, hogy e § c) pontja – a vendéglátóipar értékesítő helyein belül – a jogszabályban előírt ár-, illetve díjtájékoztatási kötelezettség megszegésére korlátozódjék, mert e § – a címe ellenére – nemcsak ’árakról’, ’díjakról’, hanem, például, ’áruk minőségi osztályáról, minősítéséről’ – azok megfelelő feltüntetéséről – is szól (lásd b) pont).

Javasolom, hogy a Szabs. tv. 233. § c) pontja helyébe a következő rendelkezés lépjen: „[Aki] c) üzletben vagy egyéb értékesítő, illetve szolgáltatás-nyújtási helyen a jogszabályban előírt tájékoztatási kötelezettségét megszegi,” [szabálysértést követ el].

IV. ÖSSZEFOGLALÁS

Véleményem szerint, a fentiek alapján úgy tűnik, hogy

- a) a *’rossz minőségű termék forgalomba hozatala’* büntetőjogi törvényi tényállás *alap esetében a két évig terjedő szabadságvesztéssel* való fenyegetés – a szabálysértési alakzatra és más tényállások (lásd például ’versenytárs utánzása’, ’ártalmas közfogyasztási cikkel visszaélés’) büntetési tételeire is tekintettel – *arányosabb*, mint a három évig terjedő szabadságvesztéssel való büntetni rendelés;
- b) a Szabs. tv. 200. § (1) bekezdés b) pontja *felesleges kiemelés*, az Fgytv. 16/A. § (1) bekezdésének rendelkezése e tekintetben (a ’vendéglátó üzlet’ vonatkozásában) is kitölti a Szabs. tv. 200. § (1) bekezdés a) pontját;
- c) a Szabs. tv. 200. § (1) bekezdés d) pontjában a „fiatalkorút” szó helyébe a *’tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt’* szövegrész léptetendő;
- d) a Szabs. tv. 233. § b) pontja az *’üzlet osztályba vagy kategóriába sorolása’* tekin-

tetében – sajnálatosan, a fogyasztóvédelmi szint nagyon nagy mértékű csökkenésével – ’üres’;

e) a Szabs. tv. 233. § c) pontjának más értékesítő helyekre és a ’szolgáltatás-nyújtási hely’-re is ki kellene terjednie, nemcsak a vendéglátóipar értékesítő helyeire;

f) a Szabs. tv. 233. §-ának címét – tükröződő e § tartalma – a következőre javasolom módosítani: *Tájékoztatási kötelezettség megszegése.*

IRODALOM

- Békés Ádám (2013a): A fogyasztók érdekeit és a gazdasági verseny tisztaságát sértő bűncselekmények. In: Gasz Péter, Miskolczi Barna, Török Tímea: *Új Btk. kommentár. 8. kötet, Különös Rész.* Főszerkesztő: Polt Péter. Budapest, Nemzeti Közszerkesztési és Tankönyv Kiadó Zrt., 171–176.
- Békés Ádám (2013b): Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények. In: Gasz Péter, Miskolczi Barna, Török Tímea: *Új Btk. kommentár. 3. kötet, Különös Rész.* Főszerkesztő: Polt Péter. Budapest, Nemzeti Közszerkesztési és Tankönyv Kiadó Zrt., 221–263.
- Belovics Ervin (2013): Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények. In: Belovics Ervin, Molnár Gábor Miklós, Sinku Pál (szerk.): *Büntetőjog II. Különös Rész. A 2012. évi C. törvény alapján.* 2. kiad. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 138–166.
- Bisztriczki László – Kántás Péter (2012): *Az új szabálysértési törvény magyarázata. Gyakorlati kérdések és válaszok a szabálysértési jog köréből.* HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest.
- Bisztriczki László – Kántás Péter (2014): *A szabálysértési törvény magyarázata.* 2. kiad., HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest.
- Hámori Antal (2006): Az üzlet üzemeltetője kategóriába, illetve osztályba sorolása bejelentésének jogi természetéről és a hatóságnak e bejelentéssel kapcsolatos magatartásáról. *Szakmai Füzetek*, 16. 125–127.
- Hámori Antal (2008): A szálláshely osztályba, a vendéglátó üzlet kategóriába sorolása bejelentésének jogi természetéről. *Magyar Jog* 55. évf. 6. szám, 423–428.
- Hámori Antal (2010a): A vendéglátó üzletek kategóriába sorolásának jogi szabályozása. *Magyar Jog* 57. évf. 3. sz. 164–171.
- Hámori Antal (2010b): Vendéglátás – megújulás (a kategóriába sorolás története). In: *Válság és megújulás. Tudományos konferenciasorozat a Magyar Tudomány Ünnepe tiszteletére 2009. november 5-16.* Budapest, Budapesti Gazdasági Főiskola.
- Hámori Antal (2016): A felszolgálati díj és a fogyasztók védelme. *Közjogi Szemle* 9. évf. 3. szám, 49–58.
- Molnár Gábor Miklós (2013): A fogyasztók érdekeit és a gazdasági verseny tisztaságát sértő bűncselekmények. In: Belovics Ervin, Molnár Gábor Miklós, Sinku Pál (szerk.): *Büntetőjog II. Különös Rész. A 2012. évi C. törvény alapján.* 2. kiad. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 836–878.